

**Wydział
Inżynierii Lądowej**

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

Projektowanie mieszanek mineralno-asfaltowych z destruktem do zastosowania na odcinkach testowych

dr hab. inż. Jan Król, mgr inż. Adam Liphardt

**Politechnika
Warszawska**

**POLSKI KONGRES
DROGOWY**

KOLOKWIUM: DESTRUKT ASFALTOWY W BUDOWNICTWIE DROGOWYM
15.02.2018

Destrukt RA / granulat GRA

Destrukt asfaltowy - jest to mieszanka mineralno-asfaltowa, która jest uzyskiwana w wyniku frezowania warstw asfaltowych, rozkruszenia płyt wyciętych z nawierzchni asfaltowej, brył uzyskiwanych z płyt oraz z mieszanki mineralno-asfaltowej odrzuconej lub będącej nadwyżką produkcji.

- RA – destrukt asfaltowy (U RA d/D);

Granulat asfaltowy - jest to przetworzony destrukt asfaltowy o udokumentowanej jakości stosowany jako materiał składowy w produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych w technologii na gorąco.

- GRA – granulat asfaltowy (U GRA d/D)

Projektowanie mieszanek z destruktem wg PN-EN / WT

Normy i dokumenty techniczne:

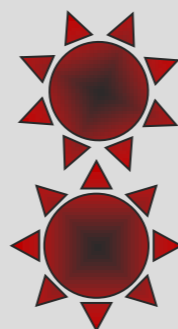
- PN-EN 13108-8 Mieszanki mineralno-asfaltowe - Wymagania - Część 8: Destrukt asfaltowy z 2006 r z późniejszymi zmianami.
- PN-EN 13108-1 AC; 13108-5 SMA.
- WT-2 2014 – część I. Mieszanki mineralno-asfaltowe. Wymagania Techniczne.
- WT-2 2016 – część II. Wykonanie warstw nawierzchni asfaltowych. Wymagania Techniczne.

Oznaczenia:

- RA – destrukty asfaltowe (U RA d/D);
- GRA – granulaty asfaltowe (U GRA d/D).

Destrukt czy granulat

RA

GRA

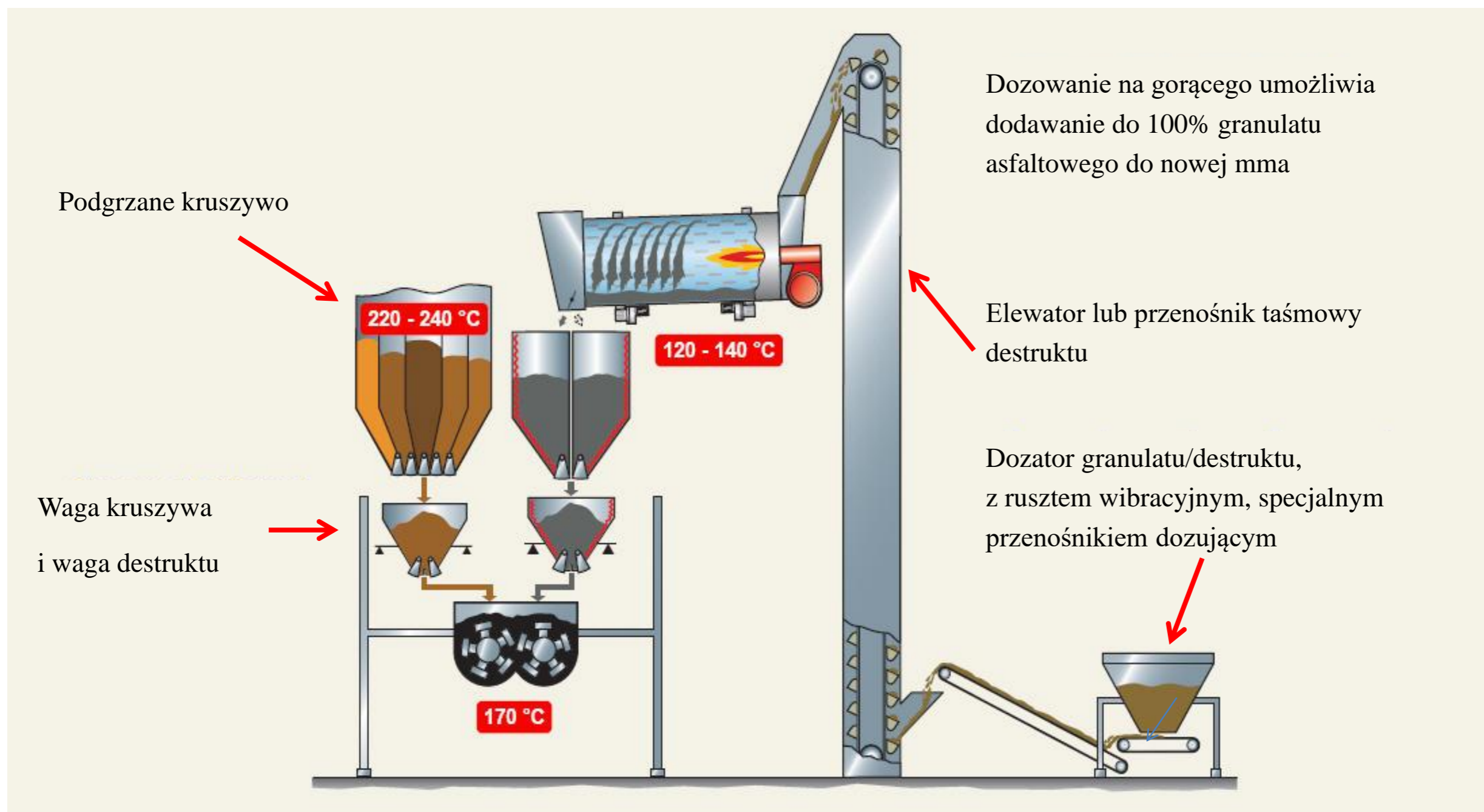

WT-2 2014

Granulat asfaltowy może być stosowany jedynie w mieszankach mineralno-asfaltowych typu AC W, AC P, AC WMS, z wyłączeniem warstw ściernalnych. Do produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych z zastosowaniem granulatu nie dopuszcza się stosowania środków obniżających lepkość asfaltu.

Stosowanie granulatu asfaltowego nie może obniżać właściwości mieszanek mineralno-asfaltowych.

Recykling na gorąco w otaczarce

(źródło Ammann / A.Szyller - Budimex)

Recykling na gorąco w otaczarce

„czarny bęben”

Dozator destruktu

Kruszywo z destruktu

WT-2 2014

Właściwości kruszywa z granulatu asfaltowego powinny spełniać wymagania określone dla kruszywa w danej mieszance mineralno-asfaltowej.

Dopuszcza się deklarowanie właściwości kruszywa mineralnego w granulacie asfaltowym na podstawie udokumentowanego wcześniejszego zastosowania.

Właściwość	Jednostka	RA-1 SMA < 20 lat	RA-2 ACW < 20 lat	RA-3 ACW > 30 lat	RA-4 ACS > 30 lat
Zawartość lepiszcza	% (m/m)	5,9	4,3	6,3	4,9
Kruszywo o uziarnieniu poniżej 0,063 mm	% (m/m)	13,7	10,1	11,8	13,5
Kruszywo o uziarnieniu od 0,063 do 2 mm	% (m/m)	14,9	22,4	35,7	41,2
Kruszywo o uziarnieniu powyżej 2 mm	% (m/m)	71,5	67,5	52,5	45,4
Gęstość mieszanki mineralnej	[Mg/m ³]	2,703	2,635	2,597	2,768
Stopień przekruszenia kruszywa drobnego - wskaźnik przepływu	sekunda	33	28,0	26	28
Stopień przekruszenia kruszywa grubego	-	C _{100/0}	C _{100/0}	C _{100/0}	C _{100/0}

Kruszywo drobne

Piasek z RA - SMA

kwarc, skalenie
i granity

bazalty i
biotyty

Piasek z RA – AC W

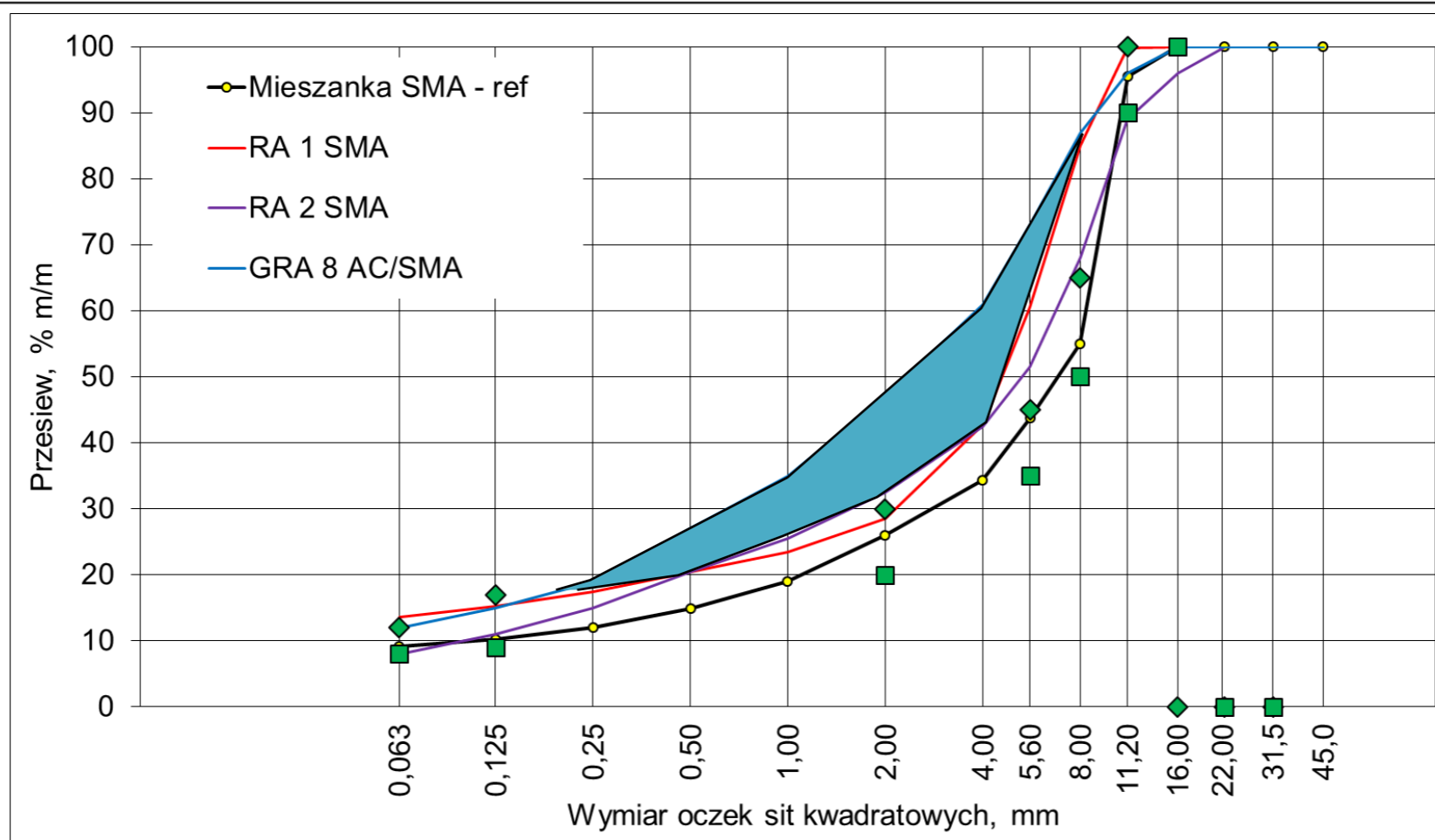
kwarc, skalenie
i granity

węglany w postaci dużych
odłupków

Zawartość węglanów 6-10 %

Właściwości i jednorodność kruszywa

Właściwość	Jednostka	Średni wynik	Rozstęp wyników a_i	Dopuszczalny rozstęp (W ÷ P)	Dopuszczalny rozstęp (S)
Zawartość lepiszcza	% (m/m)	5,9	0,4	1,0 ÷ 1,2	-
Kruszywo o uziarnieniu poniżej 0,063 mm	% (m/m)	13,7	1,0	6 ÷ 10	-
Kruszywo o uziarnieniu od 0,063 do 2 mm	% (m/m)	14,9	3,1	16 ÷ 16	-
Kruszywo o uziarnieniu powyżej 2 mm	% (m/m)	71,5	4,0	16 ÷ 18	-

Zagadnienie lepiszcza asfaltowego pochodzącego z destruktu wg EN 13108-1:2016

Asfalt drogowy

- Jeżeli stosujemy więcej niż 10% RA/GRA do mieszanki do warstwy ścieralnej lub 20% RA/GRA do pozostałych warstw, penetracja i temperatura mięknięcia asfaltu wynikowego musi spełniać kryteria przewidziane w danej mieszance.

Polimeroasfalt

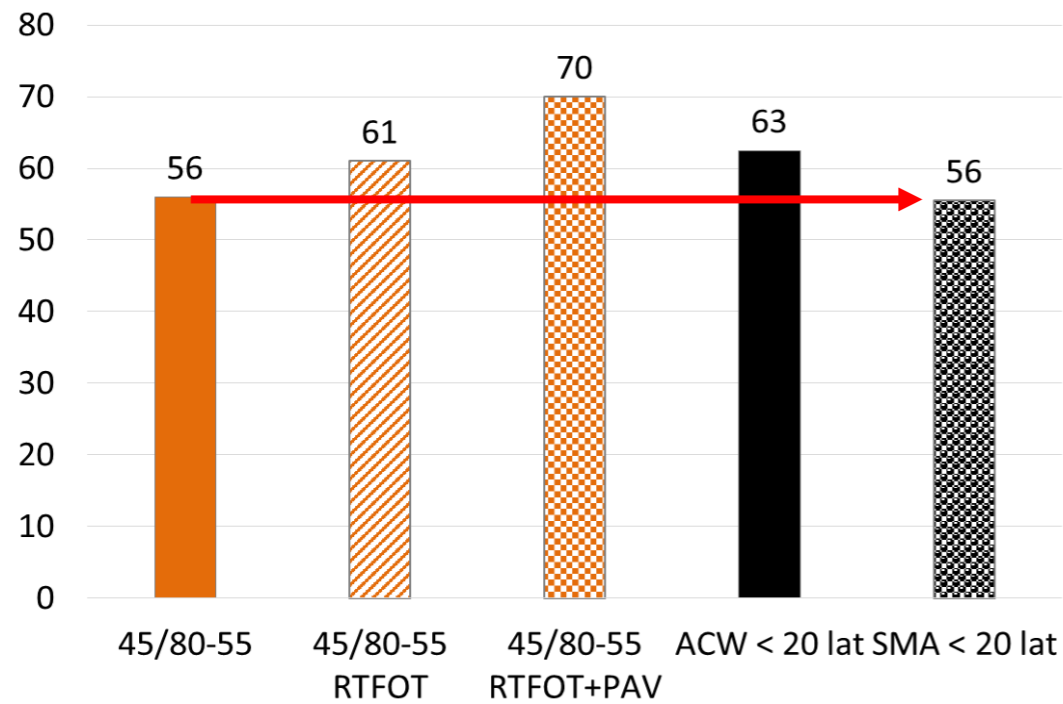
- Jeśli PMB występuje w mieszance lub w RA/GRA, można ograniczyć ilość RA/GRA do 10% w zależności od przeznaczenia mieszanki.
- Wzory na mieszalność są słuszne jedynie w przypadku asfaltu drogowego;

$$a \lg pen_1 + b \lg pen_2 = (a + b) \lg pen_{mix}$$

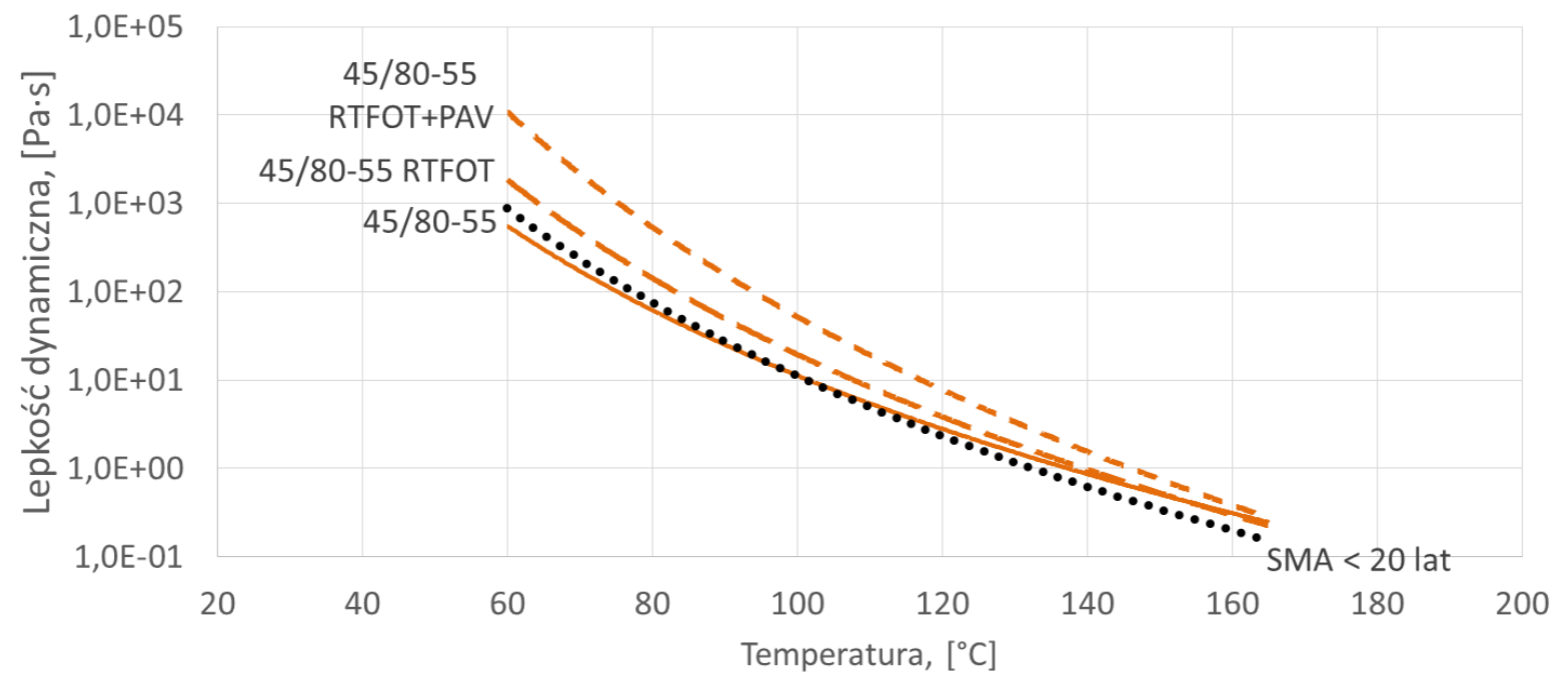
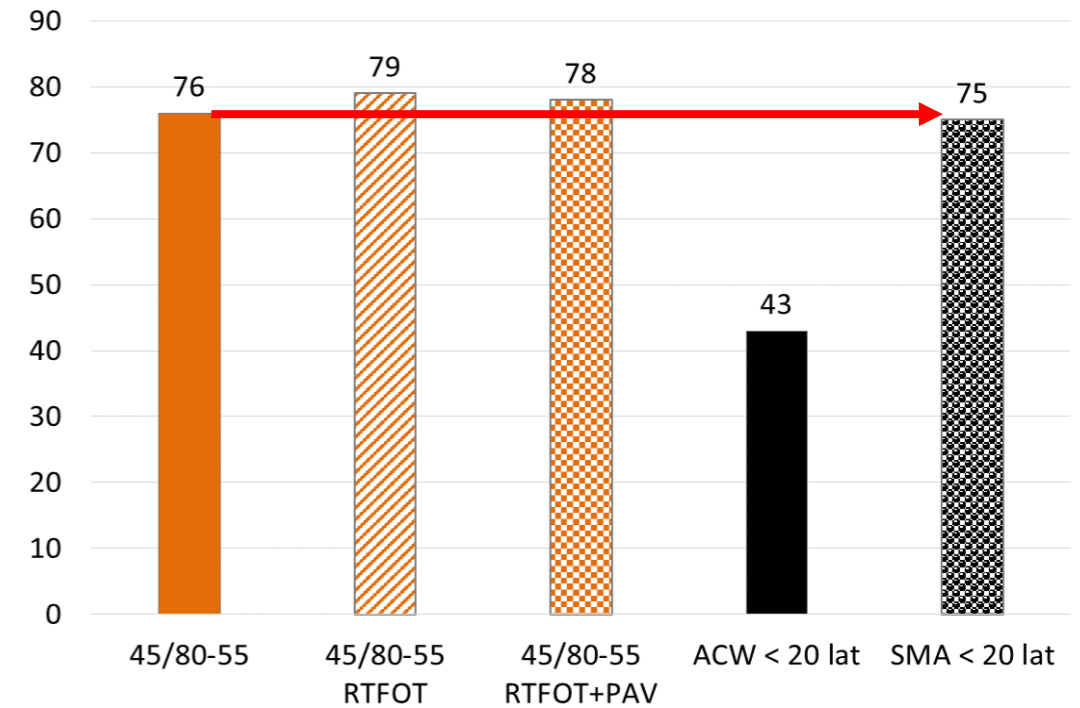
$$T_{R\&B\ mix} = a \times T_{R\&B\ 1} + b \times T_{R\&B\ 2}$$

Właściwości asfaltu

Temperatura mięknienia wg PiK, [°C]

Nawrót sprężysty w 25°C, [%]

Projektowanie mieszanek z destruktem – PN-EN / WT

W „metodzie na zimno” dopuszcza się stosowanie dodatku granulatu asfaltowego w ilości nie większej niż 20% w stosunku do mieszanki mineralno-asfaltowej.

W „metodzie na gorąco” dopuszcza się stosowanie dodatku granulatu asfaltowego w ilości do 30% w stosunku do mieszanki mineralno-asfaltowej.

Wymiar D kruszywa zawartego w granulacie asfaltowym nie może być większy od wymiaru D mieszanki mineralnej wchodzącej w skład mieszanki mineralno-asfaltowej.

W „metodzie na gorąco” asfalt wynikowy odzyskany z wyprodukowanej mieszanki mineralno-asfaltowej w zakresie temperatury mięknięcia T_{PIKmix} powinien spełniać oczekiwane wymagania według dokumentacji projektowej.

„Zawartość destruktu / granulatu w mma”

WT-2 2014: „...dodatek granulatu asfaltowego w stosunku do mieszanki mineralno-asfaltowej...”

Optymalizacja mieszanki wymaga działań na kruszywie

	0,0%	0,0%	9,5%	5,0%	12,0%	18,0%	5,5%	agr. RAP-2	SUMA	GESTOŚĆ MM	
	0,0%	0,0%	9,5%	5,0%	12,0%	18,0%	5,5%	50,0%	100,0%	2,687	
	0,0%	0,0%	9,5%	5,0%	12,0%	18,0%	5,5%	MM granulatu asfaltowego	Skład ziarnowy mieszanki	Rzędne krzywej uziarnienia, ziarna przechodzące przez sito	
	2	3	4	5	6	7	8	10			
Gęstość	2,710	2,720	2,710	2,720	2,710	2,710	2,700	2,664			
45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Sito, mm	%
31,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,0	100,0
22,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,5	100,0
16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5	0,8	1,5	22,4	100,0
11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	4,0	6,4	20,4	16,0	98,5
8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	6,7	0,9	6,4	14,1	11,2	78,1
5,6	0,0	0,0	0,0	0,3	4,8	0,7	0,0	7,4	13,2	8,0	64,0
4,0	0,0	0,0	0,0	2,4	4,2	0,1	0,0	5,9	12,5	5,6	50,8
2,0	0,0	0,0	1,1	2,2	2,6	0,0	0,0	7,0	12,9	4,0	38,3
1,0	0,0	0,0	3,3	0,1	0,1	0,0	0,0	4,1	7,6	2,0	25,3
0,5	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	5,0	1,0	17,7
0,25	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	3,9	0,5	12,7
0,125	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	2,5	0,25	8,8
0,063	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	0,125	6,3
< 0,063	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	5,0	5,5	0,063	5,5
I	0,0	0,0	9,5	5,0	12,0	18,0	5,5	50,0	100		

50% kruszywa z destruktu/granulatu

„Zawartość destruktu / granulatu w mma”

Wskaźnik zastąpienia

$$\text{Binder Replacement, \%} = \frac{(A \times B)}{C} \times 100\%$$

gdzie:

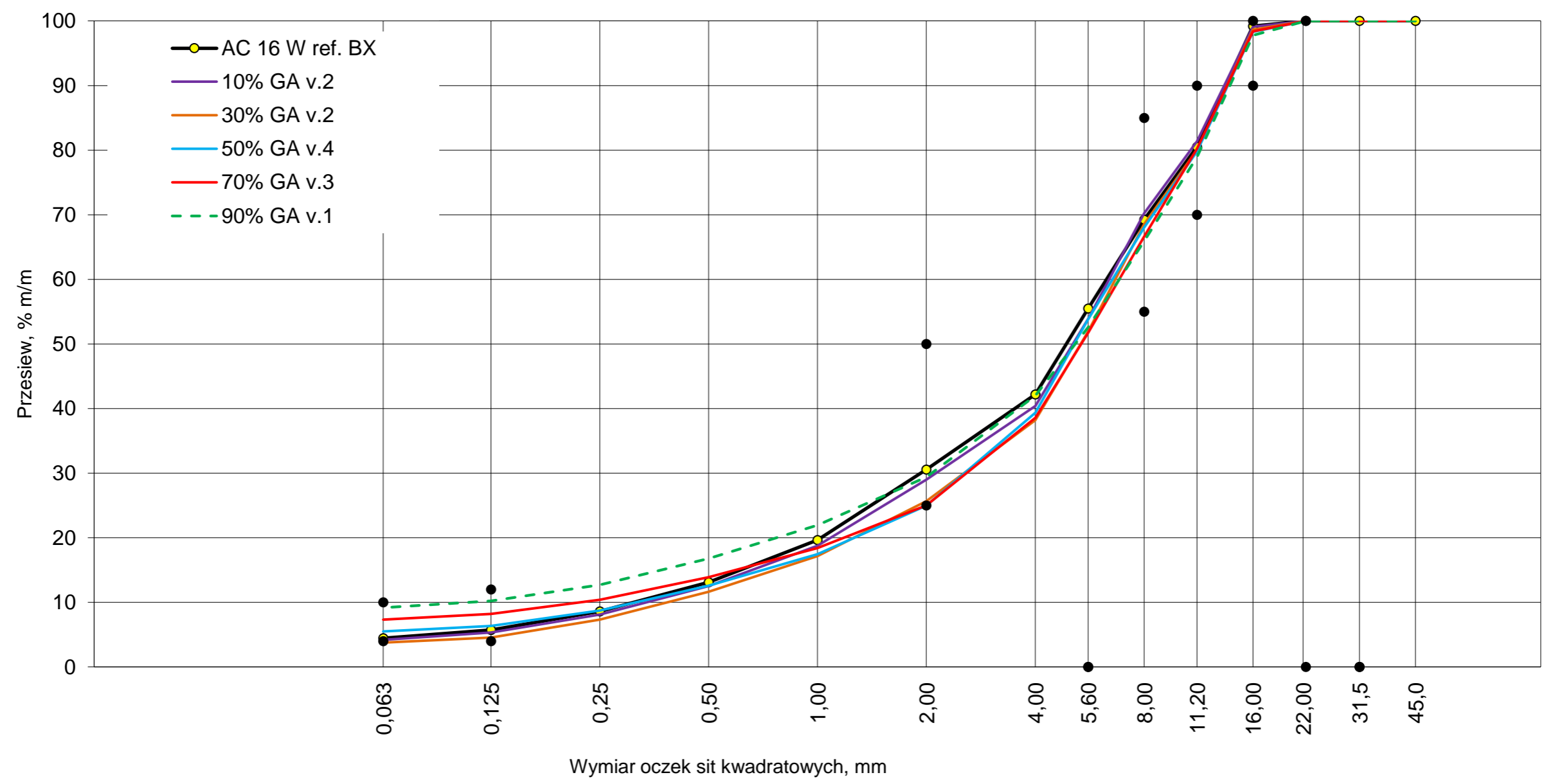
A – procentowa zawartość lepiszcza w RA/GRA

B – procentowa zakładana zawartość RA/GRA w mieszance

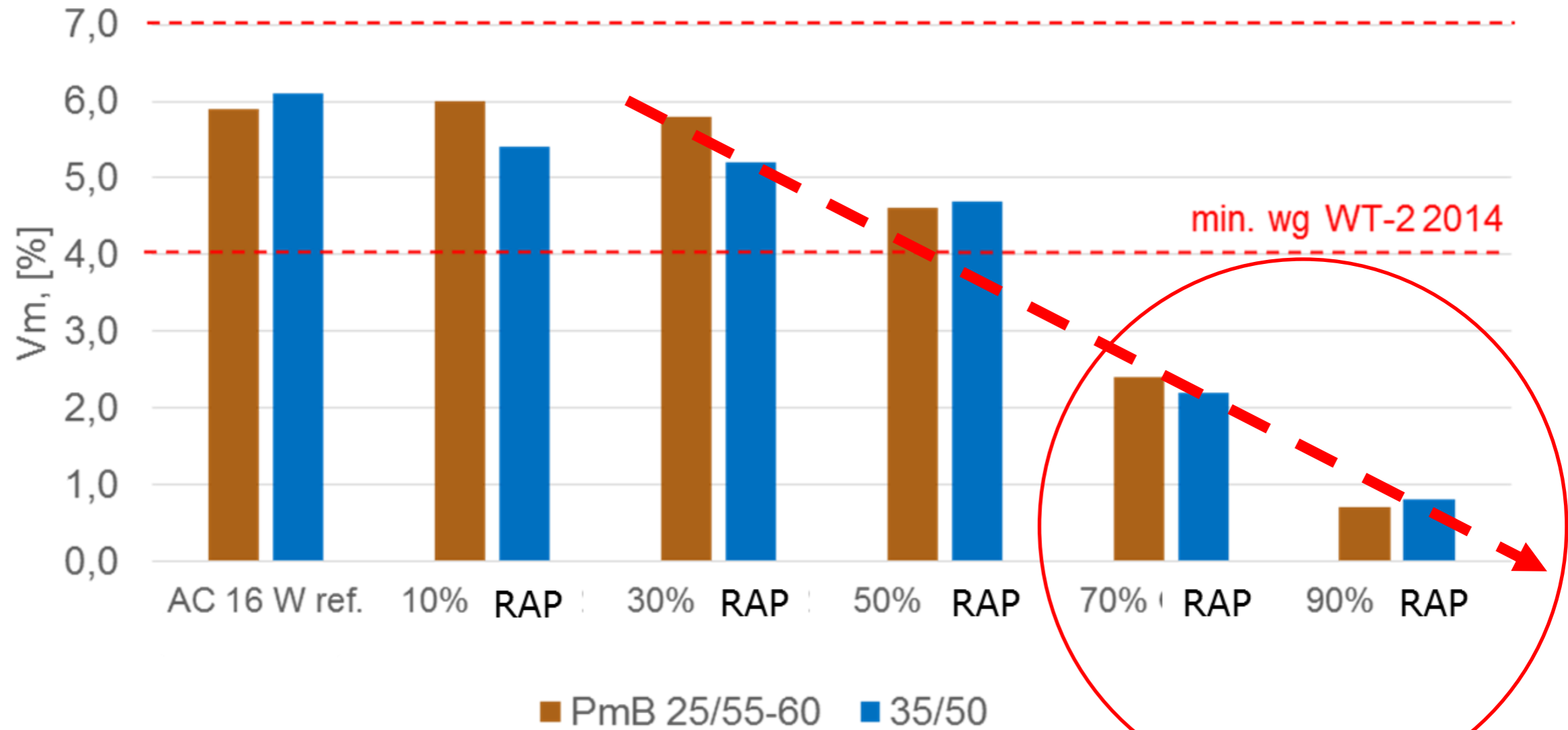
C – Całkowita zawartość lepiszcza w mieszance

Na podstawie: FHWA-HRT-11-021

Mieszanki AC-W + RAP

Mieszanki AC-W + RAP

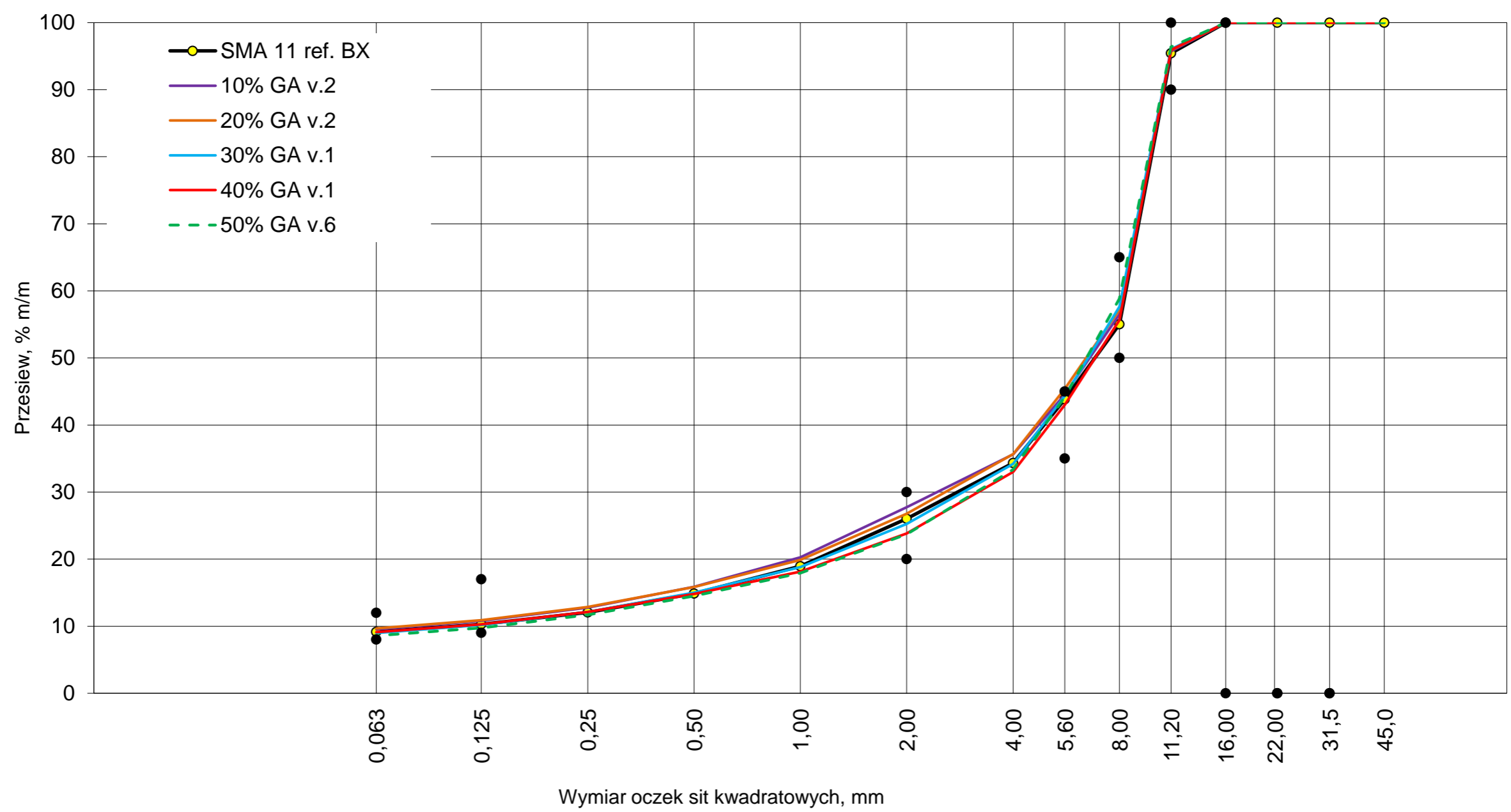

Mieszanki AC-W + RAP

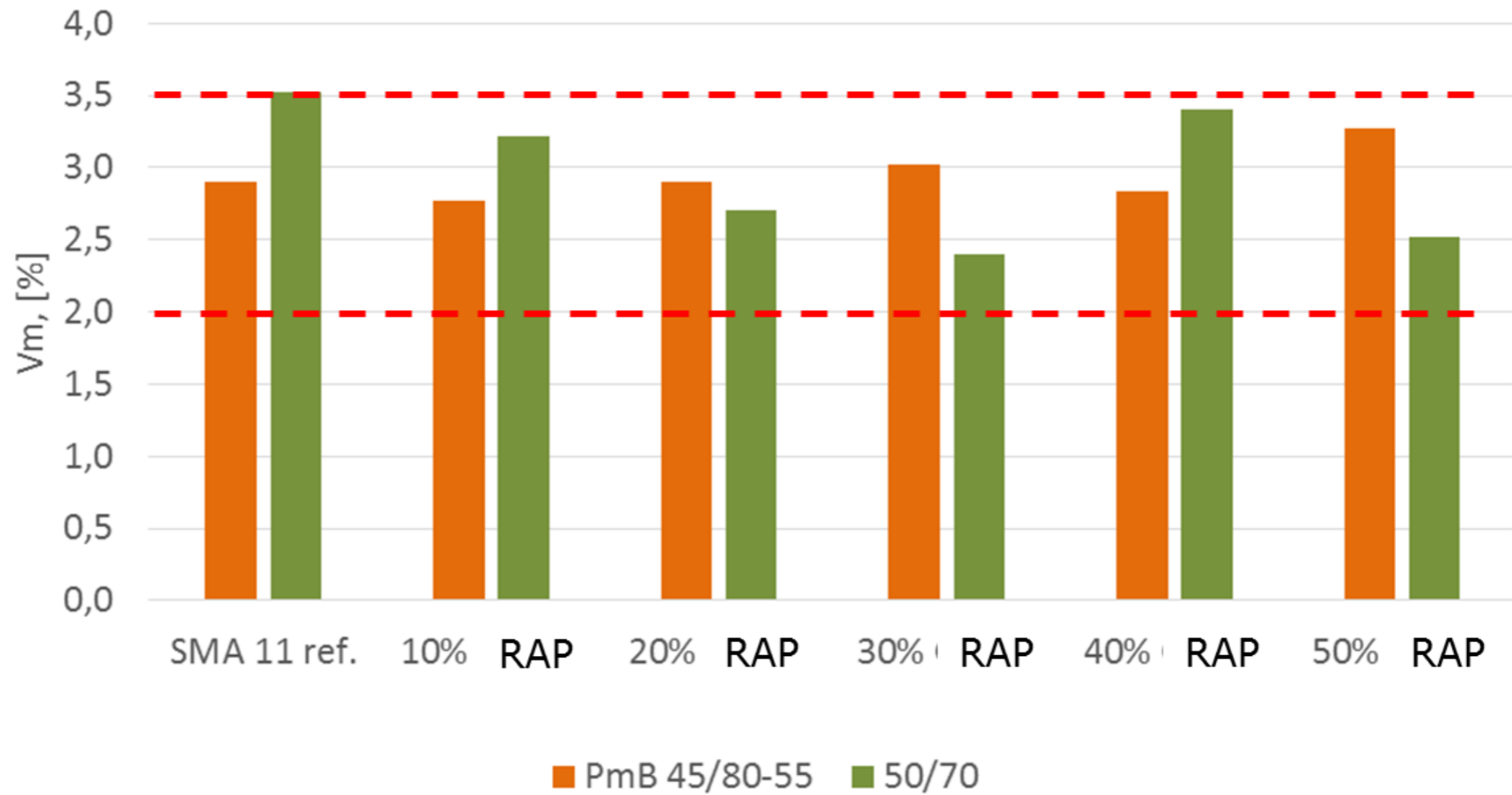
	AC 16 W ref.	10% RAP	30% RAP	50% RAP	70% RAP	90% RAP
Mączka wapienna	2	1	-	-	-	-
Piasek 0/2	15	12	-	-	-	-
Piasek płukany 0/2	15	14	17	9	2	-
Grys 2/5	5	0	0	7	3	-
Grys 2/8	31	35	29	15	10	-
Grys 8/16	27	23	16	10	10	-
Grys 11/16	5	5	8	9	5	10
MM RAP AC<20lat	0	10	30	50	70	90

	AC 16 W ref.	10% RAP	30% RAP	50% RAP	70% RAP	90% RAP
Asfalt 25/55-60 lub 35/50	4,7	4,3	3,4	2,6	1,7	0,8
Lepiszczce z granulatu asfaltowego	0,0	0,4	1,3	2,2	3,0	3,9
Binder replacement	0	9	27	46	64	82

Mieszanki SMA + RAP

Mieszanki SMA + RAP

Mieszanki SMA + RAP

	SMA 11 ref.	10% RAP	20% RAP	30% RAP	40% RAP	50% RAP
Piasek 0/2	8	7	6	4	3	1
Piasek płukany 0/2	10	10	8	7	5	5
Piasek 0/2	9	9	8	7	5	4
Grys 2/5	14	10	10	8	6	4
Grys 4/8	12	10	6	5	-	-
Grys 8/11	47	44	42	40	41	36
MM RAP SMA<20lat	0	10	20	30	40	50

	SMA 11 ref.	10% RAP	20% RAP	30% RAP	40% RAP	50% RAP
Asfalt 45/80-55 lub 50/70	6,5	5,9	5,3	4,7	4,1	3,5
Lepiszczce z granulatu asfaltowego	0,0	0,6	1,2	1,8	2,4	3,0
Binder replacement	0	9	18	27	36	45

Projektowanie mieszanek na odcinki testowe

Typ mieszanki mineralno- asfaltowej	Warstwa	Kategoria ruchu	Uziarnienie	Zawartość destruktu (nr porządkowy próby zaprojektowania mieszanki)									
AC	S	KR 3÷4	0/11	15 (2)	15 (1)	20 (1)	30 (1)						
SMA	S	KR 5÷7	0/11	30 (2)	30 (1)								
AC	W	KR 3÷4	0/16	50 (2)	50 (1)	50 (3)							
AC WMS	W	KR 5÷7	0/16	50 (6)	50 (1)	50 (2)	50 (3)	50 (4)	50 (5)	50 (7)	50 (8)		
AC	P	KR 3÷7	0/22	50 (1)									

W warstwie ścieralnej główne kryterium oceny przydatności mieszanek to zawartość wolnych przestrzeni i odporność na działanie wody ITSr uzupełnione o odporność na działanie niskiej temperatury (TSRST). Przyjęto graniczną (maksymalną) zawartości destruktu na poziomie:

- 30% RA w mieszankach SMA oraz zalecane zastosowanie polimeroasfaltów,
- 15% RA w mieszankach AC oraz zalecane zastosowanie polimeroasfaltów.

W warstwie wiążącej i podbudowie głównymi kryteriami oceny przydatności mieszanek do warstw konstrukcyjnych są zawartość wolnych przestrzeni, odporność na odkształcenia trwałe (koleinowanie) oraz trwałość zmęczeniowa w przypadku mieszanek do kategorii ruchu KR-5-7.

Przyjęto graniczną (maksymalną) zawartości destruktu na poziomie:

- 50% RA oraz zalecane zastosowanie polimeroasfaltów.

Konstrukcja nawierzchni drogowej

☐ ścieralnej	AC 11 S KR 3-4	+15% RAP	S
☐ ścieralnej	SMA 11 KR 5-7	+30% RAP	
☐ wiążącej	AC 16 W KR 3-4	+50% RAP	W
☐ wiążącej	AC WMS 16 KR 3-7	+50% RAP	
☐ podbudowy	AC 22 P KR 5-7	+50% RAP	P

Odcinki testowe / próbne produkcje

Typ mieszanki mineralno-asfaltowej	Oznaczenie zarobu	Zawartość destruktu [%]	Rodzaj lepiszcza
SMA 11	SMA11_30G1_BX_1	30	PMB 45/80-55
	SMA11_30G1_BX_2	30	PMB 45/80-55
	SMA11_30G1_BX_3	30	PMB 45/80-55
AC 11 S	AC11S_15G1_BX_1	15	PMB 45/80-55
AC 16 W	AC16W_50G2_BX_1	50	PMB 25/55-60
	AC16W_50G2_BX_2	50	PMB 25/55-60
	AC16W_50G2_BX_3	50	PMB 25/55-60
	AC16W_50G2_BX_4	30	PMB 25/55-60
AC 16 WMS	AC16WMS_50G2_BX_1	50	PMB 25/55-60
	AC16WMS_50G2_BX_2	50	PMB 25/55-60
AC 22 P	AC22P_50G2_BX_1	50	35/50
	AC22P_50G2_BX_2	50	35/50
	AC22P_50G2_BX_3	50	PMB 25/55-60

Wnioski

- Możliwe jest zaprojektowanie mieszanek mineralno-asfaltowych ze zwiększoną zawartością destruktu od 20% do 50% spełniających wymagania.
- Uziarnienie destruktu jest głównym czynnikiem ograniczającym możliwość wprowadzenia do mieszanek jego większych ilości powyżej 50-70%.
- Zbyt duża zawartości frakcji drobnej 0/2 uniemożliwia zaprojektowanie mieszanek o odpowiedniej zawartości wolnych przestrzeni, co z kolei wpływa na zmianę właściwości mieszanki.
- W zakresie właściwości funkcjonalnych nie stwierdzono pogorszenia właściwości w stosunku do mieszanek referencyjnych.

**Politechnika
Warszawska**

Podziękowania

Projekt współfinansowany ze środków: Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, działanie INNOTECH, ścieżka programowa In-Tech, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Budimex S.A.

Dziękujemy za uwagę

dr hab. inż. Jan Król j.krol@il.pw.edu.pl

mgr inż. Adam Liphardt a.liphardt@il.pw.edu.pl

ul. Lecha Kaczyńskiego 16,
00-637 Warszawa